

PENSIJŲ FONDŲ VEIKLOS STATISTINIO TYRIMO METODIKA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Pensijų fondų veiklos statistinio tyrimo metodikos (toliau – metodika) tikslas – pateikti pagrindinę informaciją, susijusią su pensijų fondų veiklos statistinio tyrimo (toliau – tyrimas) organizavimu, statistinių rodiklių skaičiavimu, statistinės informacijos rengimu ir skelbimu. Metodikoje nurodomas tyrimo tikslas, tyrimą reglamentuojantys teisės aktai, statistinių rodiklių apibrėžimai, taikomi klasifikatoriai, statistinių duomenų šaltiniai, jų surinkimo ir apdorojimo būdai, gautų rezultatų pateikimas vartotojams.

2. Tyrimas atliekamas visose Europos Sąjungos (toliau – ES) šalyse.

3. Statistinė informacija apie pensijų fondų veiklą rengiama nuo 2004 m. Statistinė informacija rengiama tik iš administracinių duomenų šaltinių. Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisija (toliau – DPK) ir Lietuvos Respublikos vertybinių popierių komisija (toliau – VPK) Lietuvos statistikos departamentui teikia apibendrintus pensijų fondų finansinės atskaitomybės duomenis ir kasmet teikia turimus suvestinius statistinius duomenis, reikalingus rengiant verslo struktūros statistiką.

II. TIKSLAS

4. Tyrimo tikslas – rengti ir skelbti ES reikalavimus ir nacionalinių sąskaitų poreikius atitinkančią statistinę informaciją apie pensijų fondų veiklą.

5. Pagrindiniai statistinės informacijos vartotojai yra valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, žiniasklaida, mokymo įstaigos, studentai ir verslo atstovai.

6. Tiriamasis laikotarpis – kalendorinis ketvirtis ir kalendoriniai metai.

III. PAGRINDINĖS SĄVOKOS

7. Metodikoje vartojamos sąvokos:

7.1. **Pensijų fondas** – fiziniams asmenims, pagal Lietuvos Respublikos pensijų sistemos reformos įstatymą (Žin., 2002, Nr. 123-5511) dalyvaujantiems pensijų kaupime, bendrosios dalinės nuosavybės teise priklausantis pensijų turtas, kurio valdymas perduotas pensijų kaupimo bendrovei ir kuris investuojamas pagal to pensijų fondo taisykles.

7.2. **Pensijų lėšų kaupimo veikla** – finansinė ūkinė veikla, kuria siekiama sukaupti senatvei papildomas gyventojų pajamas, pensijų sutarčių pagrindu renkant pinigines lėšas į pensijų fonde pensijų programų dalyviams atidarytas pensijų sąskaitas ir investuojant ar reinvestuojant šias lėšas į diversifikuotą investicijų portfelį bei Lietuvos Respublikos pensijų sistemos reformos įstatyme ir pensijų programoje nustatytais sąlygomis jos dalyviams mokant pensijų išmokas.

7.3. **I pensijų sistemos pakopa** – valstybinis socialinis pensijų draudimas, kai dabartiniai dirbantieji moka privalomojo socialinio draudimo įmokas, kurios panaudojamos į pensiją išėjusių asmenų pensijų išmokoms. Valstybė garantuoja pensijų išmokas.

7.4. **II pakopos pensijų fondai** – fondai, siejami su užimtumu ar profesine veikla. Šiuose fonduose darbdavys ir darbuotojai kaupia lėšas, kurios yra investuojamos. Sulaukus senatvės pensijos amžiaus, dalyviams iš jų sukaupto pensijų turto mokamos periodinės (anuitetas) arba vienkartinės pensijų išmokos.

7.5. **III pakopos pensijų fondai** – fondai, kuriuose lėšos pensijai kaupiamos papildomai. Nuo antrosios pakopos pensijų fondų skiriasi tuo, kad asmuo savarankiškai moka papildomas pasirinkto dydžio įmokas į pensijų fondus.

IV. TEISINIS PAGRINDAS

8. Tyrimą reglamentuojantys teisės aktai:

8.1. 2008 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 295/2008 dėl verslo struktūros statistikos (OL 2008 L 97, p. 13, su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. kovo 11 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 251/2009 (OL 2009 L 86, p. 170));

8.2. 2009 m. kovo 11 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 250/2009, kuriuo įgyvendinamos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 295/2008 nuostatos dėl rodiklių apibrėžčių, duomenų perdavimo techninio formato, dvigubo rezultatų pateikimo pagal NACE 1.1 red. bei NACE 2 red. reikalavimų ir leidžiančių nukrypti nuostatų taikymo verslo struktūros statistikai;

8.3. 2009 m. kovo 11 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 251/2009, kuriuo įgyvendinamos iš dalies keičiamos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 295/2008 nuostatos dėl rengiant verslo struktūros statistiką teiktinų duomenų eilučių, priderinant jas prie pakeisto produktų statistinio klasifikatoriaus pagal veiklos rūšis (CPA);

8.4. 2009 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 223/2009 dėl Europos statistikos, panaikinant Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB, Euratomas) Nr. 1101/2008 dėl konfidencialių statistinių duomenų perdavimo Europos Bendrijų statistikos tarnybai, Tarybos reglamentą (EB) Nr. 322/97 dėl Bendrijos statistikos ir Tarybos sprendimą 89/382/EEB, Euratomas, įsteigiantį Europos Bendrijų statistikos programų komitetą (OL 2009 L 87, p. 164);

8.5. 2010 m. kovo 30 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 275/2010, kuriuo įgyvendinamos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 295/2008 nuostatos dėl verslo struktūros statistikos kokybės vertinimo kriterijų (OL 2010 L 86, p. 1);

8.6. Lietuvos Respublikos statistikos įstatymas (Žin., 1993, Nr. 54-1048; 1999, Nr. 114-3299; 2010, Nr. 53-2596).

V. TAIKOMI KLASIFIKATORIAI

9. Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius (toliau – EVRK 2 red.), patvirtintas Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. DĮ-226 (Žin., 2007, Nr. 119-4877), skelbiamas Lietuvos statistikos departamento interneto svetainėje www.stat.gov.lt → Klasifikatoriai.

VI. TIRIAMOSIOS VISUMOS (POPULIACIJOS) ELEMENTŲ APRĖPTIS, VERTINAMI PARAMETRAI

10. Tyrime dalyvauja visi II ir III pakopos pensijų fondai. Vadovaujantis Eurostato rekomendacijomis, II pakopos pensijų fondų veikla klasifikuojama kaip 6530 kodo veiklos rūšis, o III pakopos pensijų fondų – kaip 6430.

11. Pensijų fondų veikla Lietuvoje gali užsiimti valdymo ir draudimo įmonės, turinčios priežiūros institucijos išduotą licenciją ar leidimą užsiimti šia veikla. Įmonių, užsiimančių šia ekonomine veikla, sąrašus ir jų valdomų pensijų fondų sąrašus skelbia VPK ir DPK.

12. Pensijų fondai yra atskiri ekonominiai subjektai, kurių apskaita ir atskaitomybė atskirta nuo juos valdančių draudimo ir valdymo įmonių apskaitos ir atskaitomybės.

13. Vertinami parametrai yra grynujų aktyvų ataskaitos ir grynujų aktyvų pokyčių ataskaitos rodikliai. Taip pat tyrime vertinami makroekonominiai rodikliai – pensijų fondų produkcijos vertė, bendras prekių ir paslaugų pirkimas, pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis, bendrasis likutinis perteklius. Vertinamas pensijų fondų dalyvių skaičius – aktyvių dalyvių skaičius, į pensiją išėjusių asmenų skaičius, dalyviai, kurių teisės į išmokas atidėtos, ir kiti rodikliai.

VII. TAIKOMI METODAI

14. Tyrimas yra ištisinis, atliekamas remiantis duomenimis iš administracinių duomenų šaltinių.

VIII. STATISTINIŲ DUOMENŲ SURINKIMAS IR APDOROJIMAS

15. Pensijų fondų duomenis nuo 2004 m. Lietuvos statistikos departamentui teikia DPK ir VPK. DPK teikia draudimo, o VPK – valdymo įmonių valdomų pensijų fondų suvestinius statistinius duomenis suskirstytus pagal pensijų fondų pakopas:

15.1. pensijų fondų suvestinius grynųjų aktyvų ataskaitos ir grynųjų aktyvų pokyčių ataskaitos ketvirtinius ir metinius duomenis;

15.2. suvestinius pensijų fondų verslo struktūros statistikos metinius duomenis.

16. DPK ir VPK ketvirtinius įmonių suvestinius grynųjų aktyvų ataskaitos ir grynųjų aktyvų pokyčių ataskaitos duomenis pateikia elektroniniu paštu per 65 dienas ataskaitiniam ketvirčiui pasibaigus. Metiniai pensijų fondų veiklos statistiniai duomenys pateikiami iki birželio 1 dienos, verslo struktūros – iki birželio 10 d.

17. Pensijų fondų metinės verslo struktūros statistikos duomenims parengti (12 mėn. ataskaitiniams metams pasibaigus) naudojami DPK ir VPK teikiami II pakopos pensijų fondų verslo struktūros statistikos duomenys. Šių institucijų pateikti statistiniai duomenys sumuojami ir tikrinamas suvestinių statistinių duomenų tarpusavio suderinamumas, analizuojamas statistinių rodiklių kitimas laiko atžvilgiu.

IX. STATISTINIŲ DUOMENŲ KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

18. Atliekama DPK ir VPK pateiktų finansinės atskaitomybės ketvirtinių ir metinių suvestinių statistinių duomenų ir verslo struktūros statistikos loginė ir aritmetinė kontrolė, analizuojamas jų kitimas laiko atžvilgiu. Po to duomenys sumuojami, analizuojamas gautų statistinių rodiklių reikšmių tarpusavio suderinamumas, lyginama su praėjusiais laikotarpiais. Abejotinų rodiklių reikšmės tikslinamos aiškinantis su DPK ir VPK. Struktūrinės verslo statistikos rodiklių reikšmių tarpusavio suderinamumui patikrinti naudojami Eurostato pateikti duomenų loginiai ryšiai.

X. STATISTINIŲ RODIKLIŲ SKAIČIAVIMAS

19. Rengiant verslo struktūros statistiką, skaičiuojami šie makroekonominiai rodikliai:

19.1. Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis (12 15 0);

19.2. Produkcijos vertė (12 12 0);

19.3. Apyvarta (12 11 0);

19.4. Bendrasis likutinis perteklius (12 17 0).

20. Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis (12 15 0) lygi Produkcijos vertės (12 12 0) ir Prekių ir paslaugų pirkimų (13 11 0), skirtumui, kai prekių ir paslaugų pirkimai (13 11 0) yra lygūs bendrosioms veiklos išlaidoms (48 06 0).

21. Produkcijos vertė (12 12 0) lygi:

Apyvarta (12 11 0)

minus Mokėtinos draudimo įmokos (48 05 0)

plus Pajamos iš investicijų (48 01 0), Kitos pajamos (48 02 2), Gautinos draudimo išmokos (48 02 1)

minus Bendros išlaidos pensijoms (48 03 0), Grynųjų techninių atidėjinių pasikeitimas (48 04 0)

22. Apyvarta (12 11 0) lygi Iš dalyvių gautinų pensijų įmokų (48 00 1), Iš darbdavių gautinų pensijų įmokų (48 00 2), Gaunamų pervedimų (48 00 3) ir Kitų pensijų įmokų (48 00 4) sumai arba Pensijų įmokų į nustatyto dydžio išmokų sistemas (48 00 5), Pensijų įmokų į nustatyto dydžio įmokų sistemas (48 00 6) ir Pensijų įmokų į mišriąsias sistemas (48 00 7) sumai.

23. Bendrasis likutinis perteklius (12 17 0) lygus Pridėtinės vertės gamybos sąnaudomis (12 15 0) ir Išlaidų personalui (13 31 0) skirtumui.

XI. NAUDOJAMOS KOMPIUTERIŲ PROGRAMOS

24. Duomenys iš administracinių šaltinių gaunami *MS Excel* lentelėse. Statistiniai darbai atliekami naudojant *MS Excel* skaičiuoklę.

XII. VARTOTOJAMS PATEIKIAMĖ REZULTATAI

25. Metinė informacija iki birželio 1 d. pateikiama nacionalinėms sąskaitoms sudaryti ir skelbiama metiniame statistikos leidinyje „Finansų įmonių statistika“ (rugpjūčio mėn.) ir Lietuvos statistikos metraštyje (spalio mėn.) ir Rodiklių duomenų bazėje <http://db1.stat.gov.lt>.

26. Ketvirtinė informacija per 65 dienas ketvirčiui pasibaigus pateikiama nacionalinėms sąskaitoms sudaryti ir skelbiama mėnesiniame leidinyje „Lietuvos ekonominė ir socialinė raida“.

27. Metinė statistinė informacija apie II pakopos pensijų fondus per 12 mėn. ataskaitiniams metams pasibaigus teikiama Eurostatui. Informacija pateikiama Komisijos reglamente (EB) Nr. 250/2009 nustatytu techniniu formatu. Informacija perduodama internetu, naudojant *eDAMIS Web Application* priemones.

28. Metinė III pakopos pensijų fondų informacija naudojama rengiant statistinę informaciją apie kito finansinio tarpininkavimo įmonių verslo struktūrą.

XIII. NAUDOTOS LITERATŪROS SĄRAŠAS

29. *Methodological manual for pension funds statistics version 2.0*, Luxembourg: European Commission, Statistical Office of the European Communities, Eurostat, 2008.

XIV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

30. Pasikeitus metodikoje nurodytiems teisės aktams, taikomos aktualios šių teisės aktų redakcijų nuostatos.

Parengė

Aistė Jurevičiūtė
2011-06-09